НИЗОМНОМА КОРИ КОМИССИЯИ ЗАБОНИ ДАВЛАТИРО ТАНЗИМ МЕНАМОЯД

Бо мақсади ҷавобгӯи талаботи ягона амалӣ намудани татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар тамоми муассисаҳои таълимӣ ва муассисаҳои соҳаи маорифи кишвар, чанде пеш бо қарори мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 23 ноябри 2017, №17/4 «Низомномаи намунавии Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар муассисаҳои таълимӣ ва муассисаҳои соҳаи маориф» ба тасдиқ расонида шуд. Қарори мазкури мушовараи Вазорати маориф ва илм бо фармоиши вазири маориф ва илм аз 4 декабри соли 2017, №6295 барои иҷро ба роҳбарони раёсату шуъбаҳои маорифи вилояту шаҳр ва ноҳияҳои ҷумҳурӣ, ҳамчунин ба унвонии директорону ректорони муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ ва таҳсилоти олии касбӣ дастрас карда шуд.

Ҳадаф аз чунин иқдом ин пеш аз ҳама ҷавобгӯи меъёри ягонаи ҳуҷҷат ва коргузорӣ дар тамоми зинаҳои таълимӣ ба роҳ мондани татбиқи амалии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва санадҳои меъёрие, ки дар ин замина ба тасвиб расидаанд, мебошад.

Низомномаи намунавии мазкур ҳамчун санади раҳнамо фаъолияти Комиссияи татбиқи Қонуни забони давлатиро дар ҳамаи зинаҳои таълимӣ ба роҳбарӣ мегирад. Тавре дар он зикр гардидааст, Комиссия бо фармоиши роҳбари муассисаи таълимӣ (муассисаи соҳаи маориф) дар ҳайати раис, муовини раис, котиб ва аъзои он иборат аз 5-7 нафар аз ҳисоби омӯзгорони соҳибихтисос, кормандони маъмурӣ ва аъзои Кумитаи иттифоқи касаба таъсис дода мешавад.

Комиссияро раис роҳбарӣ карда, дар доираи салоҳияташ иҷрои вазифаҳои ба зиммадоштаро ташкил ва назорат мекунад, вазифаи муовини раис ва котиби комиссияро муайян карда, нақша ва барномаи кори комиссияро тасдиқ мекунад ва гурӯҳҳои кории марбут ба санҷиши масъалаҳои мазкурро таъсис дода, фаъолияти онро назорат менамояд.

Раисии комиссия ба зиммаи роҳбари муассиса ва муовинии раиси комиссия ба зиммаи муовини роҳбари муассиса вогузор шуда, котиби комиссия аз ҳисоби шахси соҳибзабон ва ихтисосманд интихоб карда мешавад. Ба сифати аъзои комиссия онҳое метавонанд шомил шаванд, ки масъул ва соҳибихтисос бошанд.

Комиссияи татбиқи Қонуни забони давлатӣ тибқи нақшаи корӣ, ки аз ҷониби раиси он ба тасдиқ расонида мешавад, фаъолият менамояд. Дар давоми соли таҳсил дар доираи фаъолияти худ (дар ҳар семоҳа!) масъалаҳои марбут ба забонро мавриди баррасӣ ва муҳокима қарор дода, натиҷаи онро дар шакли маълумотнома ба шӯрои мавҷуда (илмӣ, методӣ, педагогӣ) ва ё ҷаласаҳои назоратии назди роҳбарият барои муҳокима ва баррасӣ пешниҳод менамояд. Бо қарори шӯро ва ё ҷаласа

дар муҳлати муайяншуда ҷиҳати бартараф кардани камбудиҳои ошкоршуда чораандешӣ карда шуда, натиҷагирӣ мекунад ва дар ҳар нимсола ба мақоми идоравӣ ҳисоботдиҳанда мебошад. Комиссия дар фаъолияти худ Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 октябри соли 2011, №458 тасдиқ шудааст ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчунин Низомномаи мазкурро ба роҳбарӣ мегирад.

Вазифаи асосии комиссия пеш аз ҳама дар фаъолияти худ татбиқ намудани муқаррароти қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ ва барномаю стратегияҳои рушди забони давлатӣ, пеш бурдани сиёсати ягонаи давлат дар соҳаи забон ва истилоҳот, ҷустуҷӯи роҳҳои муосири татбиқи сиёсати забонӣ ва эҷоди шароити мусоид барои эҳё ва тавсияи забони давлатӣ, баррасии ҳолатҳои вайрон кардани муқаррароти қонунгузорӣ дар ин самт ва андешидани тадбирҳо дар доираи салоҳияти худ ва ҷиҳати бартараф кардани камбудиҳои ошкоршуда ба мақомоти идорӣ ва салоҳиятдор манзур намудани таклифу пешниҳодҳо ва иҷрои вазифаҳои дигареро, ки Низомномаи мазкур пешбинӣ намудааст, иборат мебошад.

Комиссия дар доираи салоҳияти худ гузориши кормандони масъулро оид ба иҷрои қонуни мазкур аз муассисаву воҳидҳои сохторӣ ва масъулин ахбор, маълумот ва ҳуҷҷатҳои дигарро талаб карда, шарҳи расмӣ медиҳад ва дар ҳолати зарурат кумаку машваратҳои амаливу имлоӣ ва тафсирӣ мерасонад. Вобаста ба масъалаҳои сиёсати давлат дар соҳаи забон, истилоҳот ва номгузорӣ, таҳияи маводи таълимӣ, барномаҳои комплексии тавсияи соҳаи истифодаи забони давлатӣ ва забонҳои дигар корҳои таълимӣ-методӣ, илмӣ-таҳқиқотиро ба анҷом мерасонад ва дастуру маводи таълимӣ, тавсиявӣ, аёнӣ, луғатҳои дузабона, соҳавӣ ва тафсириро интишор менамояд.

Тавре зикр гардид, ҳадаф аз қабули «Низомномаи намунавии Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар муассисаҳои таълимӣ ва муассисаҳои соҳаи маориф» ин ба низоми муайян ва шакли ягона даровардани раванди татбиқи Қонуни забони давлатӣ дар ҳамаи зинаҳои таълимӣ мебошад.

Низомномаи мазкур дар баробари муайян кардани мақсаду вазифа, ҳуқуқ, сохтор ва фаъолияти Комиссияи татбиқи Қонуни забони давлатӣ боз ба таври айёнӣ намунаҳои фармоиши роҳбари муассисаи таълимӣ (муассисаи соҳаи маориф), ҳайати Комиссия, протоколи ҷаласаи Комиссия, нақшаи кори Комиссия ва ҳисоботи Комиссияи татбиқи Қонуни забони давлатиро ба таври намуна дарҷ кардааст.

Санади мазкур барои масъулини татбиқи амалии Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон” санади рӯимизӣ маҳсуб меёбад.

Раҷабалӣ Сангов- котиби Комиссияи татбиқи Қонуни забони давлатӣ дар Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон

Замимаи 1

Ф А Р М О И Ш И
РЕКТОР (ДИРЕКТОР)-И МУАССИСАИ ТАЪЛИМӢ

аз «____» _______ соли 20___ № ______ ш. Душанбе

Дар бораи таъсиси Комиссияи татбиқи
Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии
Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар ________________________
(номи муассисаи таълимӣ)

Бо мақсади таъсиси Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар ________________ (номи муасисаи таълимӣ) мутобиқи талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва банди ___-и Низомнома (Оиннома)-и ___________________ (номи муассисаи таълимӣ) (қарори Шӯрои олимон аз ___. _____ соли 20___, № ___) ФАРМОИШ МЕДИҲАМ:

1. Дар ____________________ (номи муассисаи таълимӣ) Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» таъсис дода шавад.
2. Ҳайат ва Низомномаи Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» тасдиқ карда шавад (замима мешавад).
3. Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон” дар ___________________ (номи муассисаи таълимӣ) фаъолияти худро ҷиҳати эҳтиром ва бузургдошти забони давлатӣ дар муассисаи таълимӣ ба роҳ монда, корҳои тарғиботию ташвиқотиро дар самти татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» амалӣ намояд.

4. Назорати иҷрои фармоиши мазкурро ба зиммаи худ мегирам.

Ректор (Директор) ___________

____

Раёсати кадрҳо ва корҳои махсус

Шуъбаи таъминоти ҳуқуқӣ ва котибот

Замимаи 2

Бо фармоиши ректор (директор)-и
муассисаи таълимӣ
аз “___” _______ соли 20___
тасдиқ шудааст

Ҳайати
Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон
«Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон»
дар _________________________
(номи муассисаи таълимӣ)

1. ________________ __. __. – ректор (директор), раиси Комиссия;
2. ________________ __ . __ . – муовини ректор (директор), муовини раиси Комиссия;
3. ________________ __ . __ . – омӯзгори фанни забон ва адабиёти тоҷик, котиби Комиссия

Аъзо:

4. ________________ __. __. – омӯзгори фанни забону адабиёти тоҷик;
5. ________________ __. __. – омӯзгори фанни таърих;
6. ________________ __. __. – омӯзгори фанни забону адабиёти тоҷик;
7. ________________ __. __. – омӯзгори фанни биология.

Замима 3

Протоколи

ҷаласаи Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар муассисаи таълимӣ

___ _____ соли 20___ № _______ ш. Душанбе

Раиси ҷаласа: _______________ - ректор (директор), раиси Комиссия

Иштирок доштанд: ________________ муовини раиси Комиссия, _________________ котиби Комиссия, аъзоён: ________________ омӯзгор, _________________ омӯзгор, _______________ омӯзгор

Дар рафти ҷаласа раиси ҷаласа, ректор (директор) оид ба масъалаи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» баъзе фикрҳои худро иброз намуда, суханро ба маърӯзачиён оид ба иҷрои бандҳои Нақшаи кори Комиссия дар семоҳаи якуми соли таҳсил дод.

Эзоҳ: агар маърӯзачӣ бо баромади хаттӣ баромад намояд, пас баъзе нуктаҳои ӯ дар протокол қайд шуда, баромади ӯ ба протокол замима карда мешаванд. (Суханронии шахсоне, ки бо баромади хаттӣ баромад мекунанд, инчунин саволу ҷавоб ва дигар посухҳо дар прокотол ҳатман қайд карда мешаванд).

Вобаста ба масъалаҳои ироашуда ҷаласаи Комиссия қарор кард:

1. Бандҳои иҷронашудаи Нақшаи кори Комиссия дар семоҳаи якуми соли 20__ дар муҳлати кӯтоҳтарин иҷро карда шаванд.
2. Бинобар сабаби аз ҷониби __ ______________, _ _____________.... ва __ ____________ иҷро накардани талаботи Қонуни забони давлатӣ ва бетаваҷҷӯҳи ба ин масъала ба таври раксмӣ огоҳонида шаванд. Нусхаи протоколи мазкур ба роҳбари муассисаи таълимӣ барои андешидани чораҳои интизомӣ пешниҳод карда шавад.
3. Вобаста ба камбудиҳои ошкоргардида, дар масъалаи риоя нашудани талаботи Қоидаҳои имлои забони тоҷикӣ дар ҳуҷҷату ҳуҷҷатгузорӣ ва муоширати кормандон (таълимгирандагон) ба забони ғайридавлатӣ, котиби комиссия (ва ё шахси масъули дигар) вазифадор карда шавад, ки дар кӯтоҳтарин муҳлат семинари омӯзишиfunction бо ҷалби мутахассисон бо кормандон (таълимгирандагон) доир намояд.
4. Назорати ичрои қисмати қарории протоколи мазкур ба зиммаи муовини раиси Комиссия- омӯзгор _________________ гузошта шавад.

Раиси ҷаласа,
раиси Комиссия, ректор (директор) __.__. ____________

Котиби ҷаласа,
котиби Комиссия, омӯзгор __.__. ____________

Замима 4

Нақшаи кори
Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар муассисаи таълимӣ барои соли 2017-2018

№	Номгӯи чорабиниҳо	Муҳлат	Иҷрокунанда (гон)
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

Эзоҳ: дар Нақшаи кори Комиссия дар як соли таҳсил бояд аз 10 то 15 масъала ба нақша гирифта шавад. Аз ин нишондиҳанда каму зиёд ба нақша гирифтани масъалаҳо манъ аст. Дар нақшаи корӣ масъалаҳои санҷиши конспект, лексия, банерҳо, ҳуҷҷатгузорӣ, муоширати байниҳамдигарӣ, омодагӣ ба баргузории Рӯзи забони давлатӣ, ҳамчунин таҷлили Рӯзи байналмилалии забони модарӣ, ки ҳамасола 21-уми феврал қайд карда мешавад, гирифтани диктант аз кормандон, гузаронидани семинарҳо, мизҳои мудаввар, конференсия ва ба ҳамин монанд масъалаҳо ба нақша гирифта мешаванд. Ба нақша гирифтани хонишҳо ва қироатҳо дар нақшаи кор манъ аст.

Замима 5

Ҳисобот

оид ба вазъи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатӣ” дар муассисаи таълимӣ

Масъалаи вазъи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи забони давлатӣ” дар муассисаи таълимии шаҳри Душанбе” мутобиқи Нақшаи кори Комиссияи татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар ___________________ (номи муассисаи таълимӣ) барои солҳои таҳсили 2017-2018 баррасӣ шуда, мақсади он муайянсозии вазъи иҷрои талаботи Қонуни зикршуда дар муассисаи мазкур мебошад.

Тибқи фармоиши роҳбари муассисаи таълимӣ аз 02.10.2017, № 4224 дар воҳидҳои сохтории муассисаи таълимӣ раванди иҷрои талаботи Қонуни зикршуда мавриди санҷиш ва арзёбӣ қарор дода шуд.

Санҷиши фаъолияти воҳидҳои сохтории муассисаи таълимӣ вобаста ба иҷрои муқаррароти Қонуни мазкур нишон дод, ки дар ин самт як қатор корҳои мусбат анҷом дода шуда, дар баробари ин баъзе норасоиҳо ба назар мерасанд.

Эзоҳ: тамоми масъалаҳое, ки дар рафти санҷиш ошкор шуда, бароиислоҳи онҳо дастурҳо дода шудаанд, дар ҳисобот инъикос мешаванд. Дар ҳисобот, инчунин, дастовардҳо ва комёбиҳо мухтасар пешбинӣ карда мешаванд. Дар баробари ин, дар ҳисобот пешниҳодҳо ва андешаҳо барои татбиқи дурусти қонунгузории забони давлатӣ оварда мешаванд.

Дар ҳолате, ки оид ба масъалаи муайян танҳо маълумот додан лозим аст, он гоҳ маълумотнома тартиб дода мешавад. Узви Комиссия метавонад бо гузориш низ дар ҷаласа муроҷиат намояд.